

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders asiel en migratie van de vaste
commissie voor justitie en veiligheid

Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 19 november 2019

Betreft Reactie VluchtelingenWerk op brief 'Terugbrengen
doorlooptijden asielaanvragen en stand van zaken
dwangsommen'

Ons kenmerk O.2.2.19-204.MK

Geachte woordvoerders,

Voor het debat omtrent de behandeling van de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid van 20 november wil VluchtelingenWerk Nederland u graag het volgende meegeven.

Op 18 november jl. stuurde de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid de langverwachte brief naar de Kamer omtrent de doorlooptijden van asielaanvragen. Hieruit blijkt dat de staatssecretaris niet weet wanneer de doorlooptijden zullen worden teruggedrongen en geeft ze de facto aan dat ze de toezegging aan de Kamer, namelijk het uiterlijk in 2021 binnen de wettelijke termijn brengen van de doorlooptijden bij de verlengde asielprocedure, niet waar kan maken. De ambitie om de wachttijden in 2020 al op orde te hebben, een inspanningsverplichting die haar voorganger is aangegaan naar aanleiding van de motie van Bram van Ojik (GL) en Jasper van Dijk (SP) lijkt hiermee verder weg dan ooit¹.

VluchtelingenWerk maakt zich ernstig zorgen om het feit dat er nog geen enkel zicht is op verbetering en dat de doorlooptijden voorlopig nog op blijven lopen. De situatie wordt met de dag nijpender. Het COA is inmiddels op zoek naar vele duizenden extra opvangplekken. Tegelijkertijd blijft het volstrekt onhelder op welke wijze de staatssecretaris denkt de doorlooptijden terug te gaan dringen.

De staatssecretaris biedt in haar brief geen enkel inzicht in de huidige stand van zaken anders dan dat de problemen 'weerbarstig' zijn, dat het werven van personeel 'veel tijd kost' en dat het 'lastig' is aan te geven wanneer de doorlooptijden weer terug gaan lopen. Dit alles roept de vraag op in hoeverre de staatssecretaris over voldoende sturingsinformatie beschikt om de doorlooptijden bij de IND op orde te brengen. Het feit dat de staatssecretaris aangeeft wederom 300 fte te gaan werven is op zichzelf positief,

¹ Zie Kamerstuk nummer 19 637 - 2495

maar roept wel de vraag op waarom dit niet eerder is gebeurd alsmede op basis van welke informatie er verondersteld wordt dat dit aantal nu wel voldoende zal zijn.

Uit de brief van de staatssecretaris blijkt onvoldoende urgentie van het probleem. De brief geeft ook geen blijk van het besef van wat de consequenties van het lange wachten voor asielzoekers zijn. Uit ons rapport "*Gevangen in een vastgelopen asielsysteem; gevolgen en verhalen uit de praktijk*" blijkt dat er sprake is van een groeiende onrust in de opvanglocaties door de gekmakende onzekerheid, ontbrekende informatievoorziening, gebrekkige toegang tot juridische hulp, onnodige verhuizingen, onterecht onthouden van leefgeld en de mogelijkheid om zelf te koken, onveilige woonsituaties en een tekort aan zinvolle dagbesteding en ontwikkelingsmogelijkheden.

Het door de staatssecretaris aangekondigde onderzoek om de IND door te lichten zou wat VluchtelingenWerk betreft dan ook zo snel mogelijk worden uitgevoerd. Kan de staatssecretaris aangeven welke partij dit onderzoek uit gaat voeren, welke vragen in het onderzoek moeten worden beantwoord, en op welke termijn het rapport moet worden opgeleverd? VluchtelingenWerk is van mening dat bij het onderzoek ook moet worden gekeken naar invloed van de doorlooptijden op de kwaliteit van beslissingen in de asielprocedure. Gezien de uitzetting van de Bahreinse asielzoeker die werd uitgezet en tot levenslang werd veroordeeld, de aanwas aan nieuwe medewerkers en de druk om de doorlooptijden weg te werken maken wij ons hier in toenemende mate zorgen over. Voorts vragen wij ons af welke waarde de staatssecretaris in dit onderzoek ziet nu de staatssecretaris de aanbevelingen van de commissie van Zwol niet opvolgt.

VluchtelingenWerk vindt dat het onderzoek naar de IND zo snel mogelijk moet worden uitgevoerd en dat bij het onderzoek ook moet worden gekeken naar invloed van de doorlooptijden op de kwaliteit van beslissingen in de asielprocedure.

VluchtelingenWerk is van mening dat, hangende het door de staatssecretaris aangekondigde onderzoek, er geen maatregelen getroffen zouden moeten worden die de IND nog meer belasten, zoals het inperken van de rechtsbijstand en het verkorten van de duur van de verblijfsvergunning.

De staatssecretaris geeft aan bepaalde groepen kansrijke asielaanvragen geprioriteerd af te zullen gaan doen. Het gaat dan om aanvragen van asielzoekers met nationaliteiten die reeds nu in de opvang verblijven en waarbij de kans op inwilliging zeer groot is. Wij denken dat deze maatregel als gevolg zal hebben dat andere asielzoekers in spoor 4, die ook kansrijk zijn, nog langer moeten wachten op de behandeling van de asielaanvraag. Daar komt bij dat wij merken dat het loslaten van het 'first in – first out' systeem voor heel veel onrust zorgt onder asielzoekers. Wij pleiten daarom voor om meer capaciteit op spoor 4 in zijn geheel in te zetten.

Tot slot is VluchtelingenWerk van mening dat de staatssecretaris de IND niet verder moet belasten, gezien de doorlooptijden, met nog meer werk door middel van het inperken van de duur van een tijdelijke verblijfsvergunning van vijf jaar naar drie jaar en het inperken van de rechtsbijstand. Zeker nu de staatssecretaris heeft aangegeven dat ze de toezegging aan de Kamer om de doorlooptijden per 2021 weer op orde te hebben geen gestand kan doen, en zij een onderzoek heeft aangekondigd om de uitvoering van de asielprocedure bij de IND door te lichten, wekt het onze verbazing dat de staatssecretaris desondanks doorzet met deze twee zeer ingrijpende maatregelen, die de IND nog verder zullen belasten en de wachttijden verder zullen doen toenemen.

Wij zijn van mening dat van de invoering van deze maatregelen in ieder geval moet worden afgezien totdat het onderzoek naar de uitvoering van de IND is afgerond. Het

enkele feit dat het in het regeerakkoord is opgenomen is daarbij verre van overtuigend gelet op de huidige staat van het asielstelsel. In het regeerakkoord was immers ook niet afgesproken dat de wachttijden in de asielprocedure zouden oplopen tot wel 1,5 jaar. Door deze maatregelen alsnog door te voeren zal het asielsysteem nog meer vast komen te lopen, met alle gevolgen van dien.

VluchtelingenWerk is van mening dat de staatssecretaris het asielsysteem niet nog meer vast moet laten lopen door het schrappen van de rechtsbijstand en de duur van de tijdelijke verblijfsvergunning van vijf jaar naar drie jaar terug te brengen.

Graag verwijzen we verder naar onze opnieuw bijgevoegde brief van 15 november jl.

Met vriendelijke groet,

Abdeluheh Choho
Directeur VluchtelingenWerk

cc. Mevr. A. Broekers-Knol, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid